

Sygn. akt	III APa 9/13
------------------	---------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 grudnia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **18 grudnia 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. N.**

przeciwko **Syndykowi Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w S. i (...) Towarzystwo (...) S.A. w Ł.**

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę oraz o ustalenie odpowiedzialności pozwanych w przyszłości

na skutek apelacji powoda

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **16 kwietnia 2013 r.** sygn. akt **III P 6/12**

u c h y l a zaskarżony wyrok w pkt I i II i sprawę przekazuje w tej części do ponownego rozpoznawania Sądowi Okręgowemu – Wydziałowi Cywilnemu w Tarnobrzegu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III APa 9/13

UZASADNIENIE

Powód A. N. domagał się zasądzenia od pozwanych: Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w S. i (...) Towarzystwa (...) S. A w Ł. in solidum:

I. kwoty 700000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 25 sierpnia 2011 r.

II. kwoty 77122,63 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, w tym:

1. kwoty 20092,63 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z dojazdami powoda i jego rodziny do szpitali w R. i w W. oraz do lekarza ortopedy w O.;

2. kwoty 51030 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z opieką nad powodem, a w tym:

a. kwoty 12150 zł za 135 dni opieki nad powodem podczas jego pobytu w szpitalu;

b. kwoty 38880 zł za 432 dni opieki nad powodem po wyjściu powoda ze szpitala do dnia 31 października 2011 r. w wymiarze 6 godzin dziennie;

3. kwoty 6000 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z zakupem niezbędnych lekarstw, środków przeciwbólowych oraz środków opatrunkowych;

III. renty w kwocie 300 zł miesięcznie poczynając od miesiąca maja 2010 r. z tytułu zwiększonych wydatków związanych z leczeniem;

IV. renty w kwocie 1350 zł miesięcznie, poczynając od miesiąca listopada 2011r. z tytułu zwiększonych potrzeb opiekuńczych (uzasadnienie pozwu k. 11).

Ponadto powód domagał się ustalenia, że pozwani będą ponosić odpowiedzialność za skutki w wypadku przy pracy z dnia 13 kwietnia 2010 r. jakie mogą wystąpić u powoda w przyszłości.

W dniu 13 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił powództwo w całości.

Sprzeciwu od nakazu zapłaty wnieśli pozwany pracodawcy oraz pozwany ubezpieczyciel, domagając się oddalenia powództwa w całości.

W piśmie procesowym z dnia 26 marca 2012r. (k.149-150)powód rozszerzył punkt II żądania pozwu o kwotę 921 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania z tytułu dalszych kosztów związanych z leczeniem, nie objętych refundacją z ubezpieczenia społecznego.

W piśmie procesowym z dnia 27 sierpnia 2012 r.(k.281-282) powód rozszerzył żądanie pozwu, domagając się zasądzenia dodatkowo kwoty 7399,73 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu utraconych dochodów za okres od dnia 7 października 2011 r. do dnia 30 kwietnia 2012 r. z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania.

Obaj pozwani wnosili o oddalenie powództwa również w zakresie rozszerzonych żądań powoda.

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2013 t. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu w pkt I oddalił powództwo w całości jako przedwczesne względem pozwanego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w S., w pkt II oddalił powództwo o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł jako przedwczesne względem pozwanego (...) Towarzystwo (...) S.A. w Ł., w pkt III umorzył postępowanie w pozostałej części w stosunku do pozwanego (...)

Towarzystwo (...) w Ł., w pkt IV odstąpił od obciążania powoda zwrotem kosztów procesu na rzecz obu pozwanych zaś w pkt V odstąpił od obciążania powoda częścią opłaty od pozwu i poniesionymi przez Sąd wydatkami.

Sąd Okręgowy oparł swoje roszczenie na następujących ustaleniach oraz wypływających z nich wnioskach:

Powód A. N. w okresie od dnia 3 marca 2008 r. do dnia

31 grudnia 2010 r. pozostawał w zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o. o. w S. na stanowisku elektromonter, pomocnik operatora otaczarni. W dniu 13 kwietnia 2010 r. powód uległ wypadkowi przy pracy. Na skutek wypadku powód doznał obrażeń ciała

w postaci urazu zmiążdżeniowego miednicy i krocza masywnego krwotoku

z rany krocza, krwotoku zaotrzewnowego, wstrząsu krwotocznego, złamania panewki stawu biodrowego prawego, rozejścia spojenia łonowego i rozerwania pęcherza moczowego.

W dniu 10 maja 2010 r. pracodawca zatwierdził protokół powypadkowy,

w którym zdarzenie z dnia 13 kwietnia 2010 r. zostało uznane za wypadek przy pracy.

Po wypadku powód był leczony w Szpitalu (...) w R.,

a następnie w Szpitalu w S.. Do chwili obecnej powód pozostaje w leczeniu na skutek obrażeń, doznanych w wyniku wypadku przy pracy.

Postępowanie karne prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w Grójcu zostało umorzone postanowieniem z dnia 14 grudnia 2010r. sygn. akt. 3Ds. 364/10, wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego.

W okresie od dnia 13 kwietnia 2010 r. do dnia 11 października 2010 r. powód pobierał zasiłek chorobowy.

W okresie od dnia 12 października 2010 r. do dnia 6 października 2011 r. ZUS Oddział w R. wypłacał powodowi świadczenie rehabilitacyjne

w wysokości 100% wynagrodzenia, które stanowiło podstawę wymiaru zasiłku chorobowego.

W dniu 5 września 2011 r. powód wystąpił do ZUS z wnioskiem rentowym.

Orzeczeniem z dnia 30 września 2011 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że powód jest całkowicie niezdolny do pracy, a całkowita niezdolność do pracy pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy.

Decyzją z dnia 21 października 2011 r. ZUS Oddział w R. przyznał A. N. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

w związku z wypadkiem przy pracy w kwocie netto 977,23 zł.

Od dnia 1 marca 2012r. renta powoda wypłacana przez ZUS uległa zwiększeniu do kwoty 1021,56 zł. Od dnia 1 stycznia 2013r. renta powoda wypłacana przez ZUS uległa zwiększeniu do kwoty 1046,61 zł netto miesięcznie.

Od 1 stycznia 2011r. powód pobiera dodatkowo zasiłek pielęgnacyjny

w wysokości 153zł.

Od dnia 2 maja 2012r. powód podjął pracę na stanowisku ekspedytora sprzedaży internetowej za wynagrodzeniem 1500 zł netto.

Do chwili obecnej A. N. nie wystąpił do ZUS z wnioskiem

o jednorazowe odszkodowanie.

W okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy, w ocenie Sądu, uzasadniony jest zarzut pozwanego towarzystwa ubezpieczeń, że roszczenia dochodzone przez powoda powinny podlegać oddaleniu jako przedwczesne w sytuacji, gdy powód nie występował do ZUS o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy.

W przedmiotowej sprawie powód dochodzi od pracodawcy i jego ubezpieczyciela roszczeń uzupełniających opartych na art. 444 § 1 i § 2 kc. i art. 445 § 1 kc.

Jako podstawę faktyczną swojego żądania powód wskazuje, że w dniu 13 kwietnia 2010 r. uległ wypadkowi przy pracy, który rodzi odpowiedzialność odszkodowawczą pracodawcy na gruncie art. 435 kc.

Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że katalog świadczeń przysługujących pracownikowi z tytułu wypadku przy pracy określony został w art. 6 ust. 1 powołanej ustawy. Pracownikowi przysługuje z ubezpieczenia wypadkowego między innymi jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, doznanego na skutek wypadku przy pracy (art. 11 i art. 12 powołanej ustawy). Pracownik poszkodowany na skutek wypadku przy pracy uprawniony jest do dochodzenia roszczeń uzupełniających na podstawie przepisów prawa cywilnego, w zakresie szkód niepokrytych odszkodowaniem z ustawy wypadkowej (vide: wyrok SN z dnia 21 października 1998 r. IIUKN 273/98 OSN APiUS z 1999r. nr 22 poz.733). Wysokość uzyskanego z ZUS jednorazowego odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu, musi być brana pod uwagę przy określaniu wysokości odszkodowania z art.444 § 1 kc. oraz renty z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej i zwiększonych potrzeb z art. 444 § 2 kc. Wysokość otrzymanego jednorazowego odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu musi być również brana pod uwagę przy określaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego z art. 445 kc. (wyrok SN z dnia 11 stycznia 2000r. IIUKN 258/99 OSN APiUS z 2001r. nr 9 poz.318).

Przed zamknięciem rozprawy Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powoda o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania w przedmiocie jednorazowego odszkodowania przed ZUS. Do daty zamknięcia rozprawy takie postępowanie nie zostało bowiem zainicjowane przez A. N.w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

W tym kontekście Sąd Okręgowy uznał, że roszczenia uzupełniające na podstawie przepisów kodeksu cywilnego, nie mogą być przez powoda skutecznie dochodzone przed wyczerpaniem trybu postępowania o jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia wypadkowego.

Z powyższych względów Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu oddalił powództwo w całości, jako przedwczesne, względem pozwanego Przedsiębiorstwa (...). z o. o w S. (pkt. I-szy wyroku) i oddalił powództwo o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 50000 zł, jako przedwczesne, względem pozwanego (...) Towarzystwo (...) S. A. w Ł. (pkt. II-gi wyroku).

Na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2013 r. pełnomocnik powoda cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia wobec (...) Towarzystwo (...) S. A w Ł. w pozostałej części tj. ponad kwotę 50000 zł. Postępowanie w stosunku do pozwanego (...) Towarzystwo (...)

S.A. w tej części zostało zatem umorzeniu, stosownie do treści dyspozycji art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 203 § 1kpc. (punkt III wyroku).

Zaistniała sytuacja procesowa oraz stan zdrowia i stan majątkowy powoda w ocenie Sądu I instancji uzasadniają odstąpienie od obciążania powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz obu pozwanych w oparciu o art. 102 kpc (pkt. IV wyroku). Z tych samych przyczyn Sąd odstąpił od obciążania powoda brakującą częścią opłaty od pozwu i poniesionymi przez Sąd wydatkami stosownie do art.113 ust.4 ustawy z dnia 28 lipca 2005r.o kosztach sądowych w sprawach cywilnych- tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz. 594 z późn. zmianami (pkt. V wyroku).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pełnomocnik powoda zarzucając naruszenie:

- art. 237¹ § 1 kpc w związku z art. 6 ust. 1, art. 11, 12 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy oraz art. 444 § 1 i 2 k.c., art. 445 k. c. oraz art. 435 k.c. – poprzez błędne przyjęcie, że powodowi przysługują zgłoszone roszczenia dopiero po wyczerpaniu trybu postępowania

o jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia wypadkowego,

- art. 177 § 1 p. 3 kpc, art. 177 § 2 kpc, art. 299 kpc, art. 242 kpc – w związku z nie zawieszeniem postępowania i naruszeniu reguł postępowania dowodowego.

Apelant domaga się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa ewentualnie jego uchylenia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu, przy zasądzeniu kosztów procesu.

Pozwane Towarzystwo (...) w Ł. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów.

Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w S. nie odniósł się do apelacji.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 18 grudnia 2013 r. pełnomocnik strony skarżącej sprecyzował swoje stanowisko w ten sposób, iż przedmiotem zaskarżenia objęto tylko pkt I i II wyroku z dnia 16 kwietnia 2013 r. sygn. III P 6/12.

Do wniosku tego pozwani nie ustosunkowali się.

Sąd Apelacyjny ustalił i rozważył, co następuje:

Sąd II instancji podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji (tak: wyrok SN z 24.09.2009 r.- II PK 58/09 czy z 22.02. 2010 r. – I UK 233/09).

Sąd Apelacyjny podziela też pogląd Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu, iż cywilnoprawna odpowiedzialność pracodawcy za skutki wypadku przy pracy ma charakter uzupełniający. Pracownik nie może dochodzić odszkodowania i renty uzupełniającej przed rozpoznaniem jego roszczeń o świadczenia przysługujące na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tak; np. wyrok SN z 29.07.1998 r. – II UKN 155/9).

Wysokość jednorazowego odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu, przyznana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, musi być brana pod uwagę przy ustalaniu wysokości odszkodowania (art. 444 § 1 k.c.), jak i przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia (art. 445 k.c.) – zgodnie z ukształtowaną praktyką (por. np. wyroki S.N. z 27.08.1963 r. – I PR 224/69, z 11.01.2000 r. – II UKN 258/99, czy też uzasadnienia wyroku z 22 czerwca 2001 r. – I PK 253/04). Nie ma podstaw do uwzględnienia otrzymanego jednorazowego odszkodowania na poczet zadośćuczynienia jedynie wtedy, gdy wypłatę tę uwzględniono przy ustalaniu należnego odszkodowania (patrz bliżej: uzasadnienie wyrok S.A. w Rzeszowie z dnia 17.01.2013 r. w sprawie sygn. III APa 14/12).

Inaczej mówiąc; roszczenia uzupełniające nie mogły być dochodzone przeciwko pracodawcy na podstawie przepisów prawa cywilnego przed wyczerpaniem trybu postępowania o jednorazowe odszkodowanie z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego.

Stąd też stanowisko Sądu I instancji należy uznać za prawidłowe.

Jednak już po wyroku pierwszoinstancyjnym w okolicznościach sprawy zaszła istotna zmiana. A mianowicie; w dniu 17 kwietnia 2013 r. p. A. N. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z wnioskiem o jednorazowe odszkodowanie i decyzją z dnia 19 czerwca 2013 r. Oddział ZUS w R. przyznał wnioskodawcy odszkodowanie z tytułu długotrwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku przy pracy, jakiemu uległ p. A. N. w dniu 13.04.2010 r. – w kwocie 31.680 zł. Decyzja nie była zaskarżona.

Tym samym ustala zawieszającą przyczyna wystąpienia do sądu powszechnego o roszczenia uzupełniające.

Drugą nową i istotną okolicznością było ogłoszenie przez Sąd Pracy Wydział Gospodarczy w T., postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2013 r., upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w S. oraz wyznaczenie syndyka masy upadłości w osobie W. W..

Z dniem ogłoszenia upadłości pozwane Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w S. utraciło legitymację do występowania w tej sprawie dotyczącej masy upadłości. Stąd też, po uprzednim zawieszeniu postępowania (postanowieniem z dnia 10.10.2013 r.) i wezwaniu syndyka do złożenia oświadczenia; czy występuje do niniejszego postępowania, podjęto postępowanie (postanowienie z 5 XII 2013 r.) i sprawę kontynuowano z udziałem syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w S., który nabył z mocy prawa legitymację do występowania w sprawie. Natomiast stroną w znaczeniu materialnym, pomimo ogłoszenia upadłości, pozostaje nadal upadła Spółka. Wypadnie jeszcze dodać, że gdyby w toku postępowania zażaleniowego, wywołanego zażaleniem na postanowienie z dnia 16 sierpnia 2013 r. (S.R. w Tarnobrzegu), doszło do odrzucenia albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez sąd drugiej instancji następuje odzyskanie przez upadłego prawa zarządu i rozporządzania swym majątkiem (art. 364 w zw. z art. 271 kpc, patrz także wyrok WSA w Gdańsku z 17.01.2013 r. – III SA/Gd 362/12).

W świetle tych nowych sytuacji procesowych apelacja powoda, rozpatrywana w ramach wniosków apelacyjnych – sprecyzowanych na rozprawie w dniu 18 grudnia 2013 r. (00:18:18) – wywierała skutek w postaci uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; mimo oczywiście błędnego uzasadnienia prawnego.

Stąd też orzeczenie jak w sentencji wyroku (art. 386 § 4 kpc).

Wypadnie jeszcze dodać, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 marca 2008 r. (II PZP 1/08/OSNP z 2008 r., z. 17-18, poz. 248) uznał, że sprawa, w której po stronie pozwanej zachodzi współuczestnictwo materialne pomiędzy podmiotami, co do których właściwe jest postępowanie zwykłe i postępowanie odrębne w sprawach z zakresu prawa pracy, nie posiada charakteru sprawy „pracowniczej” lecz jest sprawą cywilną podlegającą rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym przez sąd cywilny w składzie właściwym dla tego typu postępowania. Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym podziela ten pogląd.

W toku procesu wtórnego wypadnie ponowić postępowanie dowodowe w całości. Pamiętając, że pracownik – powód występując z roszczeniami uzupełniającymi z tytułu wypadku przy pracy (opartymi na przepisach prawa cywilnego – art. 415, art. 444 czy art. 445 k.c.) nie może w postępowaniu sądowym powołać się jedynie na fakt wypadku przy pracy, który stwierdzony został protokołem powypadkowym, lecz obowiązany jest wykazać przesłanki prawne odpowiedzialności odszkodowawczej;

- 1/ ciążącą na pracodawcy odpowiedzialność z tytułu czynu niedozwolonego,
- 2/ poniesioną szkodę (uszczerbek na zdrowiu),
- 3/ związek przyczynowy pomiędzy stronami będącym wypadkiem przy pracy a powstaniem szkody.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.

S.:

(...)

(...)